

Aktywność zawodowa kobiet w Libiążu

„Zwiększenie aktywności zawodowej kobiet oraz przeciwdziałanie utrwalaniu się tradycyjnego modelu rodziny w gminie górniczej”

**MIEJSCE I ROLA KOBIEC WOBEC WYZWAŃ TRANSFORMACJI ENERGETYCZNEJ-
wsparcie techniczne START**

Wnioski dotyczące zagadnienia zebrane od 2020 r:

- z diagnozy społeczno – gospodarczej na potrzeby budowy projektu **Strategii Rozwoju Gminy Libiąż do 2030 r. – „Gmina Libiąż 2030”**;
- w wyniku udziału prac Libiąż w ramach zespołu przy UMWM ds. opracowania „Regionalnego Planu ds. Sprawiedliwej Transformacji Małopolski Zachodniej”;
- w procesie przygotowywaniu fiszek projektów gminy Libiąż do Funduszu Sprawiedliwej Transformacji; tzw. **„Step by step gminy Libiąż w kierunku neutralności klimatycznej i Europejskiego Zielonego Ładu”**.

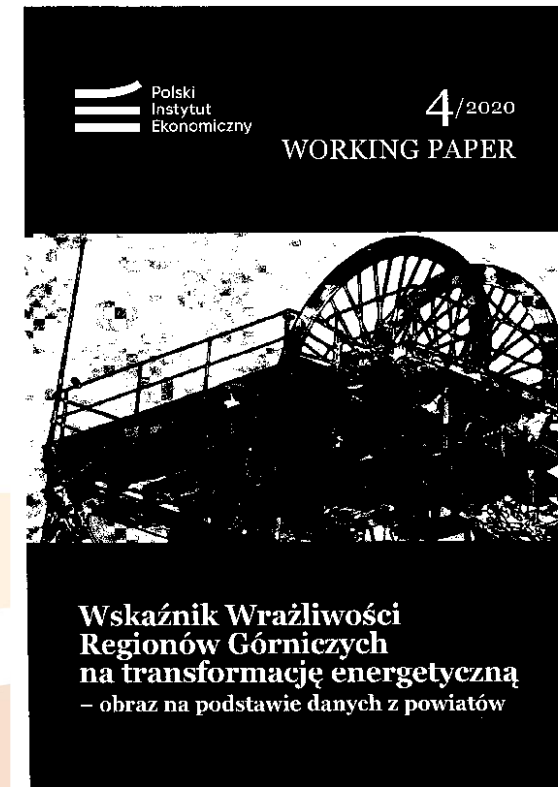

Wrażliwość regionów na transformację energetyczną. Dlaczego to takie ważne?

Powiaty najbardziej narażone na negatywne skutki transformacji w oparciu o przyjętą **metodologię 5 filarów** określających odporność na szoki zewnętrzne i związanych z rozwojem gospodarczym, rynkiem pracy, jakością i strukturą kapitału społecznego oraz określających skalę szoku jakim będzie odejście od górnictwa w regionach.

Powiaty: wodzisławski, pszczyński, bieruńsko – lędziński, chrzanowski, zgorzelecki .

Powiaty te charakteryzują się stosunkowo niskim poziomem wartości środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca, niższym PKB na 1mieszkańca na tle omawianych powiatów oraz niskim poziomem skolaryzacji.

Transformacja energetyczna – główne wyzwania społeczno-gospodarcze w gminie Libiąż - w telegraficznym skrócie

- bardzo duże uzależnienie rynku pracy od ZG „Janina” Tauron Wydobycie S.A – w kopalni pracuje 1113 osób z gminy Libiąż, co stanowi 24,1% wszystkich pracujących w gminie (4613 osób). Kobiet pracujących w ZG Janina z gminy Libiąż było 187, w większości w wieku 30-54 lat. W stosunku do zatrudnienia ogółem (2389 osób) struktura zatrudnienia wg wieku wygląda następująco: do 30 lat – 22,7%; od 30-54 lat – 69,9%, powyżej 54 lata – 7,3%

Źródło: Tauron Wydobycie, 31.12.2019 r.

- **Transformacja dotknie zatem głównie osób w wieku produkcyjnym.**
- zjawisko tzw. „młodych emerytów”.
- trudna sytuacja pracowników zatrudnionych w firmach funkcjonalnie powiązanych z górnictwem. **Szacuje się, że na jedno miejsce pracy w górnictwie węgla kamiennego w Polsce przypada pośrednio co najmniej 1,16-1,35 miejsca pracy w innych sektorach gospodarki.**
- kryzys demograficzny skutkujący utratą przez gminy górnicze ich funkcji miejskich oraz stopniowym wyludnianiem i starzeniem się populacji.
- utrata dochodów do budżetu gminy i problem z realizacją jej zadań własnych.

Transformacja energetyczna – główne wyzwania społeczno-gospodarcze w gminie Libiąż w skrócie

W sferze społecznej gminy obserwuje się wysoki wskaźnik feminizacji bezrobocia i niską aktywność zawodową kobiet.

Aktywność zawodowa kobiet w Gminie Libiąż 2005-2020 (BDL)

Kobiety na rynku pracy w gminie Libiąż 2005-2020				
Ogółem liczba bezrobotnych	ROK 2005	ROK 2010	ROK 2015	ROK 2020
Kobiety	952	526	420	264
Mężczyźni	531	346	306	213
% udział kobiet wśród ogółu bezrobotnych	64,2%	57,9%	57,9%	55,3% (59% 2 2019)
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w licznie ludności w wieku produkcyjnym				
Ogółem	9,8%	6,0%	5,0%	3,6%
Mężczyźni	6,8%	4,3%	4,0%	3,0%
Kobiety	13,0%	7,9%	6,3%	4,3%
Pracujący w gminie wg płci				
Ogółem	Bd	5516	4732	4613 (ROK 2019)
Mężczyźni	Bd	4104	3260	3199 (ROK 2019)
Kobiety	Bd	1412	1472	1414 (ROK 2019)

Aktywność zawodowa kobiet w gminie Libiąż na tle Powiatu Chrzanowskiego i Małopolski

Bezrobocie w powiecie chrzanowskim na koniec 2020 r.:

- liczba osób bezrobotnych 3311, z czego kobiety stanowiły **54,1%**; mężczyźni 45,9%

Problemem jest długotrwałe bezrobocie!

Długotrwałe bezrobotni to grupa osób wymagających specyficznego wsparcia oraz kompleksowego i zindywidualizowanego podejścia. Osoby te mają ze względu na określone uwarunkowania duże problemy ze znalezieniem pracy, a tym samym z wyjściem z bezrobocia.

Kobiety w grupie długotrwałych bezrobotnych w powiecie chrzanowskim stanowiły **57,1 % ogółu**

Źródło: PUP Chrzanów, Informacja o sytuacji na lokalnym rynku pracy w powiecie chrzanowskim, grudzień 2020

Bezrobocie w Małopolsce na koniec 2020 r.:

- Na koniec roku 2020 liczba bezrobotnych kobiet wyniosła 45.192 i stanowiła **54,4%** wszystkich zarejestrowanych w PUP-ach.

Źródło: PUP Chrzanów, Informacja o sytuacji na lokalnym rynku pracy w powiecie chrzanowskim, grudzień 2020

Aktywizacja zawodowa kobiet w Libiążu

Projekty OPS w Libiążu w ramach EFS 2008-2015

- Kompleksowe wsparcie w postaci działań prospołecznych: warsztaty psychospołeczne, dotyczące gospodarowania budżetem domowym, aktywnego poszukiwania pracy jak również zawodowe, szkolenia zawodowe, staże zawodowe.
- Zaktywizowano **140 kobiet**, głównie pochodzących z miasta, w 86% nie będących beneficjentkami pomocy społecznej.
- Struktura wieku kobiet: 17,8 % do 25 lat; 56,4% 25-45 lat; 20% powyżej 60 lat;
- Wykształcenie – 57% kobiet ponadpodstawowe; 25% podstawowe, 8,5% pomaturalne.

Sukces – 83% uczestniczek projektu nie jest obecnie zarejestrowanych w PUP.

Aktywizacja zawodowa kobiet w Libiążu Projekty OPS w Libiążu w ramach EFS (wnioski)

→ Przy realizacji działań aktywizujących kobiety konieczne jest zastosowanie kompleksowych programów wsparcia, dostosowania obecnych kwalifikacji kobiet do potrzeb zmieniającego się lokalnego rynku pracy. Działania prowadzone przez OPS w Libiążu pozwoliły wrócić na rynek pracy kobietom i zmienić ich sytuację społeczno – zawodową.

→ **projekt Strategii Rozwoju Gminy Libiąż do 2030 r., str.10-11:**

„Dotychczasowe działania aktywizujące osoby bezrobotne wydają się efektywne, na co wskazuje nie tylko spadek ogólnej liczby mieszkańców pozostających bez pracy, ale także zmniejszenie się odsetka poszczególnych grup szczególnie narażonych na bezrobocie. Wartym podkreślenia trendem w obszarze walki z bezrobociem jest stopniowo zmniejszający się odsetek mieszkańców Libiąża pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy”.

Czynniki wpływające na niską aktywność zawodową kobiet w gminach górniczych:

- Uwarunkowania historyczne
- Macierzyństwo i opieka nad dziećmi oraz innymi osobami zależnymi (np.: rodzicami)
- **Uwarunkowania kulturowe (gmina górnicza – tradycyjny model rodziny; żona nie pracuje, tylko zajmuje się prowadzeniem gospodarstwa domowego)**
- **Wyższy niż w przypadku mężczyzn udział w edukacji, w szczególności na poziomie wyższym, ale na kierunkach mniej atrakcyjnych dla rynku pracy**
- Wcześniejsze przechodzenie na emeryturę i świadczenia przedemerytalna
- Kobiety są częściej zatrudniane na niepełny wymiar czasu
- **Wysoka luka płacowa**
- Kobiety dominują wśród długotrwale bezrobotnych, mają największy problem z powrotem na rynek pracy i należą do grupy najtrudniejszej w aktywizacji
- **Brak informacji i wiedzy na temat czekających procesów transformacji w gminach górniczych**

Uwarunkowania kulturowe w gminach górniczych – tradycyjny model rodziny i poczucie bezpieczeństwa

„...W górnośląskiej rodzinie robotniczej, bezpośrednio związanej z pracą mężczyzny w kopalni czy fabryce.... Role oraz podział kompetencji w aprobowanym od pokoleń autorytatywno-hierarchicznym modelu rodziny były jednoznacznie sprecyzowane i ściśle przestrzegane: mężczyzna – głowa rodziny – pracował zawodowo, zapewniając utrzymanie żonie i dzieciom, kobieta z kolei zajmowała się gospodarstwem domowym i wychowaniem potomstwa. Tradycyjny układ: pracujący mąż i niepracująca żona dominował od końca XIX wieku do okresu transformacji po 1989 roku. ... Żona-matka czuwała nad ogniskiem domowym i była główną organizatorką życia rodzinnego. To ona dysponowała zasobami finansowymi i decydowała o wydatkach. Wpajała dzieciom uznane formy zachowań moralnych i religijnych, dbała o przestrzeganie tradycji obyczajowo-obrzędowych, od najmłodszych lat egzekwowała wykonywanie prostych prac gospodarczych.”

Wysoka luka płacowa

- Średnia luka płacowa wynagrodzenia w województwie śląskim między mężczyznami, a kobietami wyniosła 618 zł w 2017 roku.
- Była to wartość dwa razy wyższa niż średnio w Polsce (306 PLN).
- Wielkość luki płacowej zmniejsza się w tych powiatach dopiero w przedziale wiekowym 55-64 lata, kiedy większość pracowników górnictwa (głównie mężczyzn) znajduje się już na emeryturze.

Tak wysokie wskaźniki luki płacowej mogą zniechęcać kobiety do podejmowania pracy (co jest widoczne np. w wysokim udziale kobiet wśród zarejestrowanych bezrobotnych), osłabiać aktywność zawodową i prowadzić do utrwalania się tradycyjnych ról społecznych

IBS „Województwo śląskie w punkcie zawrotnym transformacji”, str. 22-23

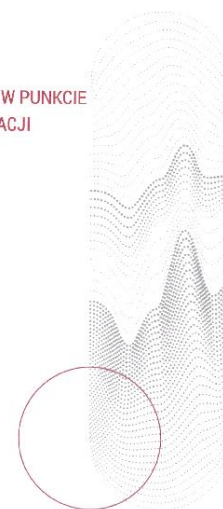
IBS
Instytut
Badań
Strukturalnych

IBS RESEARCH REPORT 02/2020
PAŹDZIERNIK 2020

WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE W PUNKCIE
ZWROTNYM TRANSFORMACJI

Autorzy
Jan Frankowski
Joanna Mazurkiewicz

Współpraca
Robert Krzysztofik

Polaryzacja kierunków studiów wyższych

Najbardziej sfeminizowaną grupą studiów były kierunki z zakresu: opieki społecznej (93,5% kobiet wśród absolwentów); medyczne (82,4%); pedagogiczne (81,8%); dziennikarstwa i informacji (81,5) usług dla ludności (79,7%); humanistyczne (74,9%).

Najmniejszy odsetek absolwentów wśród kobiet notujemy na studiach inżynierjno – technicznych (24%), z zakresu usług transportowych (13,9) i informatycznych (11,3%)

Kształcenie ustawiczne

Najczęściej kształcą się pracujące kobiety, spośród których w nieobowiązkowych szkoleniach i kursach uczestniczy ponad 20% wszystkich pracujących. Kobiety kształcą się częściej jeśli pracują na stanowiskach specjalistycznych, wymagających pracy umysłowej.

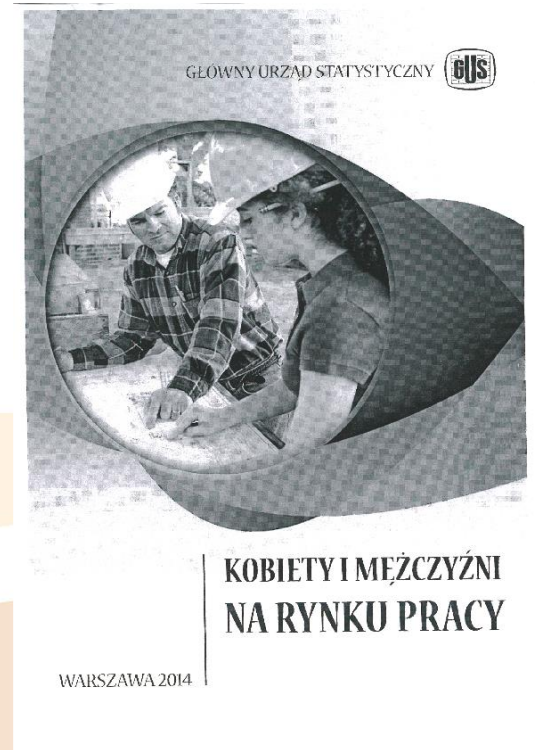
Struktura statusu zatrudnienia

Kobiety najczęściej wykonywały zawody należące do grup: **pracownicy biurowi, pracownicy usług osobistych i sprzedawcy oraz specjaliści.**

Najmniej kobiet pracowało w grupach zawodów **robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy oraz operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń.**

Do najbardziej sfeminizowanych sekcji gospodarki narodowej należą: opieka zdrowotna, pomoc społeczna oraz edukacja, w których kobiety stanowiły 8 na 10 pracujących.

Wysoki odsetek kobiet charakteryzuje też sekcje „zakwaterowanie i gastronomia” oraz „działalność finansowa i ubezpieczeniowa” (190 kobiet na 100 mężczyzn).

Zawody deficytowe w Małopolsce Zachodniej

W BUDOWNICTWIE:

- cieśle i stolarze budowlani
- dekarze blacharze budowlani
- betoniarze i zbrojarze
- inżynierowie budownictwa
- murarze i tynkarze
- operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych
- pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie

W PRODUKCJI

- operatorzy obrabiarek skrywających
- robotnicy obróbki drewna i stolarze

W TRANSPORCIE

- kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych
- kierowcy autobusów

W LOGISTYCE

- magazynierzy

Kobieca twarz transformacji w górnictwie?

Historia restrukturyzacji sektora górnictwa obejmuje dwie dekady przemian, w których pierwszoplanową rolę – dyskurs medialny, polityczny i naukowy przypisuje mężczyznom. Problematyka reformy górnictwa rzadko bywa więc podejmowana z perspektywy kobiet, rzadko też kobiety przedstawiane są jako aktywne uczestniczki zmian społeczno – ekonomicznych.

Pojawiają się jedynie w tle rozważań na temat górnictwa i skutków dokonujących się w gospodarce regionalnej przemian, występując głównie w rolach matek i żon górników.

Obecność tych tradycyjnych reprezentacji kobiecości jest oczywiście niezwykle istotna z punktu widzenia doceniania roli kobiet i ich nieodpłatnej pracy”

(A. Titkow i in. 2002) w historii regionu i górnictwa (M.S. Szczepański, 1997, s.193) w: Kazimiera Wódcz, Jolanta Klimczak – Ziółek 2010 „Restrukturyzacja sektora górnictwa węglowego a sytuacja zawodowa kobiet zatrudnionych w przedsiębiorstwach górniczych”. Górnośląskie Studia Socjologiczne.

Dziękuję za uwagę

Magdalena Kozak